

ЎЗБЕКИСТОН ХАЛҚ ТАЪЛИМИ
ВАЗИРЛИГИ

ТОШКЕНТ ВИЛОЯТ ДАВЛАТ ПЕДАГОГИКА
ИНСТИТУТИ

«УМУМИЙ ПЕДАГОГИКА ВА ПСИХОЛОГИЯ»
КАФЕДРАСИ

**ПЕДАГОГИКА НАЗАРИЯСИ ВА
ТАРИХИ ФАНИДАН
СЕМИНАР ИШЛАНМАСИ**

ТУЗУВЧИ: Н.Ғ. ЖҶРАЕВА
М.Н. ҶУДОЙНАЗАРОВА

АНГРЕН – 2006

**МАВЗУ № 1: ОЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ПРЕЗИДЕНТИ И.А. КАРИМОВНИНГ «БАРКАМОЛ
АВЛОД - ОЗБЕКИСТОН ТАРАҒИТИ
ПОЙДЕВОРИ» АСАРИДА ТАЪЛИМ-ТАРБИЯ
МАСАЛАЛАРИ.**

МАҒСАД: И.А. Каримовнинг «Баркамол авлод Озбекистон тараққининг пойдевори» асарини ўрганиб чиқиб, жамиятда мустақил фикрловчи эркин шахсни шакллантириш.

РЕЖА:

1. Мустақиллик ва баркамол авлод тарбияси.
2. Таълим тизимини ислоҳ қилиш – замон талаби.
3. Озбекистон Республикаси «Таълим тўрисида» ги қонуни, «Кадрлар тайёрлаш миллий дастури» асосида педагог – кадрлар тайёрлаш масалалари.
4. Орта махсус ва касб – ҳунар таълими учун кадрлар тайёрлаш муаммоси.

1-САВОЛ. МУСТАҚИЛЛИК ВА БАРКАМОЛ АВЛОД ТАРБИЯСИ.

1. Мустақиллик бу миллат орзуси, ўз ривожланиш йўлини ўзи танлаш муқаррабидир.
Ўар қандай миллатнинг равнақи, умумбашарият тарихида тутган ўрни, мавқеи ва шухрати бевосита ўз фарзандларининг ақлий ва жисмоний етуқлигига боғлиқдир.» И. Каримов.
2. Мустақиллик мақсадида фикр юритиш, мустақилликка эришиш жараёни ва мустақиллик туфайли баркамол авлодни тарбиялаш мақсадида фикр юритиш.

НАЗОРАТ САВОЛЛАРИ:

1. Мустақиллик нима?
2. «Тарбия уч нарсага эътибор сезади: истеъдодга, илмга, машаққатга.» - деган эди Арасту. Бу фикрни изоқланг.
3. Озбекистон мустақилликка эришгач, қандай муваффақиятларга эга бўлади?

4. Баркамол шахс - ³андай б¹лиши керак?

2-САВОЛ: **ТАЪЛИМ ТИЗИМИНИ ИСЛОҶ ЁИЛИШ – ЗАМОН ТАЛАБИ.**

МАЁСАД: Узлуксиз таълим таркиби, мактабгача таълим, мажбурият таълим, академик, лицей, касб-мунар коллежлари, олий таълим, бакалаврият, магистратурада таълим тизими ма³ида фикр алмашиш.

НАЗОРАТ САВОЛЛАРИ:

1. Мажбурий таълим неча йилдан иборат?
2. Академик лицей ва касб-мунар коллежидаги таълим мазмуни ма³ида с¹зланг.
3. Олий таълимни ислоҷ ³илиш омиллари нималардан иборат?
4. Бакалаврият нима? Магистратура-чи?

3-САВОЛ: **ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ «ТАЪЛИМ ТЎҶРИСИДА» ГИ ЁОНУНИ, «КАДРЛАР ТАЙЎРЛАШ МИЛЛИЙ ДАСТУРИ» АСОСИДА ПЕДАГОГ – КАДРЛАР ТАЙЎРЛАШ МАСАЛАЛАРИ.**

МАЁСАД: Ўзбекистон Республикаси «Таълим т²рисиди» ги ³онуннинг ма³сад вазифалари ма³ида фикр юритиш «Кадрлар тай[±]рлаш миллий дастури» нинг ма³сад вазифалари, мамда «Кадрлар тай[±]рлаш миллий дастури» асосида педагог – кадрларни тай[±]рлаш масаласи ма³ида фикр юритилади.

НАЗОРАТ САВОЛЛАРИ:

1. «Таълим т²рисиди» ги ³онун ³ачон ³абул ³илинган, унинг ма³сад ва вазифалари нималардан иборат?
2. «Кадрлар тай[±]рлаш миллий дастури» ³ачон ³абул ³илинган, унинг ма³сад ва вазифалари нималардан иборат?
3. «Кадрлар тай[±]рлаш миллий дастури» да педагог – кадрлар тай[±]рлаш масаласи ³андай к¹рилган?
4. Фаннинг кадрлар тай[±]рлашдаги ¹рни нималардан иборат?
5. Мутахассисларни ³айта тай[±]рлаш тизимининг ислоҷотларни амалга оширишдаги роли нималардан иборат?

4-САВОЛ: **ЎРТА МАХСУС ВА КАСБ-ЎУНАР ТАЪЛИМИ
УЧУН КАДРЛАР ТАЙЎРЛАШ МУАММОСИ.**

МАЁСАД: Кадрлар тайЎрлаш миллий моделининг таркибий
Ўисми Ўлган узлуксиз таълим тизимига киритилган уч
йиллик ўрта махсус, касб-ўунар таълими жорий этилиши,
бу таълим тизимининг асосий маЎсад вазифалари,
академик лицей ва касб-ўунар коллежларида кадрлар
тайЎрлаш маЎсида фикр алмашиш.

НАЗОРАТ САВОЛЛАРИ:

1. Академик лицейнинг асосий маЎсад вазифалари нималардан
иборат?
2. Касб-ўунар коллежининг асосий маЎсад вазифалари нималардан
иборат?
3. Академик лицей ва касб-ўунар коллежининг фарЎи нимада?
4. Академик лицейлар ва касб-ўунар коллежларига Ўувчиларни
Ўабул Ўилиш Ўандай тартибда амалга оширилади?

АДАБИЎТЛАР:

1. «Баркамол авлод орзуси», «ШарЎ» нашриЎт. Т – 1999.
2. И.А. Каримовнинг «Баркамол авлод - Ўзбекистон тараЎиЎтининг
пойдевори». Т. 1997.
3. Жамиятимиз мафкураси халЎни-халЎ, миллатни-миллат Ўилишга
хизмат этсин. «Тафаккур» журнали, 1998 й. 2-сон.
4. И. Каримов.«Биздан озод ва обод Ватан Ўолсин». 2-том.
«Ўзбекистон», 1996 й.
5. И. Каримов. «Янгича ифкрлаш ва ишлаш – давр талаби». 5-том,
«Ўзбекистон» нашриЎти, 1997 й.

МАВЗУ № 2: **ЎЎУВЧИ ШАХСИ ТАРБИЯ
ЖАРАЎНИНИНГ ОБЪЕКТИ ВА СУБЪЕКТИ
СИФАТИДА.**

МАЁСАД: Талабаларга шахс тарбияси, шахс ривожланишига
таъсир этувчи омиллар, замонавий баркамол инсон
тарбияси маЎсида тушунчалар бериш.

РЕЖА:

1. Шахс тарбияси ва унинг ривожланиш муаммоси педагогика курсининг муҳим методологик муаммоларидан бири эканлиги.
2. Шахс ривожланишига таъсир этувчи омиллар.
3. Инсон камолоти ва шахснинг ривожланишида муҳитнинг роли. Замонавий баркамол инсон тарбияси, унинг мазмуни.
4. Инсоннинг камол топишида таълим-тарбиянинг роли.

**1-САВОЛ: ШАХС, ТАРБИЯ, РИВОЖЛАНИШ ҲАҲИДА
ФИҚР АЛМАШИШ. ШАХС РИВОЖЛАНИШ
МУАММОСИ ҲАҲИДА ФИҚР ЮРИТИШ.**

НАЗОРАТ САВОЛЛАРИ:

1. «Шахс» деганда нимани тушунасиш?
2. Ривожланиш нима дегани?
3. Шахс тарбияси ва унинг ривожланиш муаммолари ҳақида сўзланг.

**2-САВОЛ: ШАХС РИВОЖЛАНИШИГА ТАЪСИР ЭТУВЧИ
ОМИЛЛАР ТУРЛАРИ. БОЛА ШАХСНИНГ
РИВОЖЛАНИШИГА ТАЪСИРИ, ШАХСНИНГ
КАМОЛ ТОПИШИД ВА УНИНГ ХУЛҲИДА
ИЖТИМОЙ ВА БИОЛОГИК ОМИЛЛАРНИНГ
ТАЪСИРИ ҲАҲИДА БОЛАГА ЖАНГРА ХОС
ХУСУСИЯТЛАР ҲАМ ИРСИЯТ ЙЎЛИ БИЛАН
ТУҲМА ҚТИЛИШИ ҲАҲИДА ФИҚР ЮРИТИШ.**

НАЗОРАТ САВОЛЛАРИ:

1. Шахс ривожланишига таъсир этувчи омиллар неча турли бўлади?
2. Бола ривожланишига ирсиятнинг таъсири, биологик омиллар ҳақида сўзланг.
3. Болаларда инсонларга хос қандай хусусиятлар мавжуд?

**3-САВОЛ: ИНСОН КАМОЛОТИ, БОЛАНИНГ КАМОЛГА
ЕТИШИДА МУҲИТНИНГ ТАЪСИРИ,
ЗАМОНАВИЙ БАРКАМОЛ ИНСОН ТАРБИЯСИ,
УНИНГ АСОСИЙ МОҲИЯТИ ҲАҲИДА ФИҚР
ЮРИТИШ.**

НАЗОРАТ САВОЛЛАРИ:

1. Муцит деганда нимани тушунаси?
2. Болаларнинг ривожланишига муцит ³андай таъсир этади?
3. Замонавий баркамо линсон тарбиясининг асосий мазмуни ма³ида с'зланг.

4-САВОЛ: КАМОЛОТДА ТАЪЛИМ ВА ТАРБИЯНИНГ ТАЪСИРИ, ЖАМИЯТДА БОЛАЛАР ОНГИГА ТАЪСИР ³ТКАЗИШ АСОСАН ТАЪЛИМ-ТАРБИЯ ОРҒАЛИ АМАЛГА ОШИРИШ ҲАҲИДА ФИКР ЮРИТИШ. ИНСОННИНГ КАМОЛ ТОПИШИДА ШАХСИЯТ ФАОЛИЯТНИНГ АҲАМИЯТИ ҲАҲИДА ФИКР АЛМАШИШ.

НАЗОРАТ САВОЛЛАРИ:

1. Болаларнинг ³обилият ва истеъдодларини ³андай камол топтириш лозим?
2. Камолотда таълим, тарбиянинг таъсири ма³ида с'зланг.
3. Инсоннинг камол топишида шахсий фаолиятнинг аҳамияти ³андай?

АДАБИ;ТЛАР:

1. И.А. Каримов. «Баркамол авлод орзуси».
2. Мунавваров. «Педагогика». Т. 1996 й.
3. Мавлонова «Педагогика». Т. 2003 й.
4. Петровский ва бош³алар. «Умумий психология». Т. 1992 й.

МАВЗУ № 3: ³ЎИТИШ МЕТОДЛАРИ ВА ВОСИТАЛАРИ.

МАҲСАД: Талабаларга таълим жара[±]ни ма³ида тушунча бериш таълим методлари, уларга ³'йиладиган талаблар ма³ида тушинтириш.

РЕЖА:

1. ³Ўитиш методлари ва воситаларига тавсиф.
2. Ҳозирги замон дидактикасида ³Ўитиш методларининг тавсифланиши.
3. ³Ўитиш воситалари. ³Ўитишнинг техник воситалари.

4. Оқитиш методларини танлашга тайилладиган талаблар.

ТАВСИЯ ЭТИЛАДИГАН АДАБИЪТЛАР:

1. Каримов И.А. Баркамол авлод - Озбекистон тараққитининг пойдевори. Т., Шарқ, 1997 й.
2. Мавлонова Р. ва бошқалар. Педагогика. Т., Оқитувчи. 2001 й.
3. Хасанбоев Ш., Усмонбоева М. Педагогика назарияси. (маъруза матнлари). Т. 2001 й.

ОҚИТИШ МЕТОДЛАРИ ВА ВОСИТАЛАРИГА ТАВСИФ.

Метод ва воситаларга таъриф бериш лозим.

Метод – маълум тайув материалларини тайтишда тайлланилатган асосий оқитиш усули билан бирга иккинчи бор оқитиш усулининг айрим элементларидан фойдаланиб иш ктайришдир.

Чунончи, маълум бир мавзуни мактаб маърузаси билан баън тайила туриб, йл-йлакай тайувчилар билан савол-жавоб юритишса баки ктайрсатма материаллардан фойдаланиб, изоқ бериб тайилса, асосий усулнинг йналишини тайгартиради ва у шу усулга нисбатан услуб бтайлиб тайолади. Чунки хусусий услубитларнинг тайига хос усули ва услублари бор.

Восита – маълум оқитиш усулини муваффақиятли амалга оширмоқ учун зарур бтайлган бадамчи тайув материаллари – асбоб, тайурол, аппарат ва бошқа шу кабилардан фойдаланишдир.

Чунончи, дарс жаратнида табиий баки тасвирий ктайргазма материаллар (схема, диаграмма, сурат ва бошқа) лаборатория баки намойиш тайилиш машулотларида тайлланиладиган тайурол ва асбоблар, тайув кино ускуналари, микроскоп ва бошқа аппаратлар, шунингдек мавзуга оид бошқа тайув материалларидан келтириладиган далиллар, маълумотлар, исботлар, таъриф, тайоида, формула ва бошқаларнинг ишлатилишидир.

Таълим тизимида оқитиш усуллари тайуйидаги турларига бтайлинади:

1. Оқитишнинг отайзаки усуллари.
2. Оқитишнинг ктайргазмали усуллари.
3. Оқитишнинг амалий усуллари.
4. Оқитишнинг муаммолари – изланиш ва репродуктив усули.
5. Оқитишнинг индуктив ва дедуктив усуллари.
6. Мустақил иш усуллари.
7. Рабатлантириш ва жазолаш усули.

8. Ҷўитишда назорат ва 'з-'зини назорат 'илиш усули.
9. Китоб билан ишлаш усули.

НАЗОРАТ САВОЛЛАРИ:

1. Метод с'зига таъриф беринг.
2. Восита – нима?
3. Таълим методлари 'андай турларга б'линади?

ЎЗИРГИ ЗАМОН ДИДАКТИКАСИДА ҶЎИТИШ МЕТОДЛАРИ ТАВСИФЛАНИШИ.

Дидактика таълим назарияси деган тушунчани англатади. Таълим назарияси таълим жара'нида амал 'илиниши шарт б'лган тамойиллар, таълим усуллари ва услублари рамда таълим-тарбия шакллари 'з ичига олади.

Таълим – инсон билиш фаолиятининг энг мураккаб турларидан бири б'либ, индивидуал психик ривожланишни ва билимларни 'злаштиришни анча тезлаштиради.

Ҷўитувчи 'зувчи – талабанинг билиш фаолиятларини ташкил 'илиш ма'садида 'зув ишларини олиб борар экан, аввало таълим жара'ни ор'али уч вазифани, яъни билим бериш ор'али уч ма'садни мал 'илиши лозимлигини унутмаслиги керак.

1) Таълимий ма'сад - 'зув материалларининг мазмунини билиш, яъни ушбу фанга тегишли илмий билимларни 'злаштириш ва амали'тга тадби'ила олишдир.

2) Тарбиявий ма'сад – фан асосларини 'злаштириш ор'али унинг мазмунида 'тган 'оялари дун'арашлар таъсирида 'зининг шахсий сифатларини, имон-эъти'одларини шакллантиришдир.

3) Ривожлантирувчи ма'сад – таълим жара'ни таъсирида шахснинг а'лий камолотини билиш 'обилиятини, 'зишга, ме'натга б'лган муносабатини ривожлантиришдан иборат.

Бу ма'садларни амалга ошириш натижасида 'зувчи-талабада муста'ил ишлаш исте'доди пайдо б'лади.

Таълим турли бос'ичларда амалга ошади.

Биринчи бос³ич - ³ув материалларини идрок ³илишдан иборат. Бунда ³увчи – талаба таълимнинг мазмуни билан танишиб, ³ининг билиш вазифалари нималардан иборат эканини тушуниб олади. Бунда сезги, идрок, тасаввур каби жара±нлар фаол иштирок этади.

Иккинчи бос³ич – улар ³ув материалларини тушуниб оладилар, унинг мо³иятини англайдилар ва умумлаштирадилар. Натижада уларда янги билимлар пайдо б³лади. Бунинг учун улар анализ, синтез та³³ослаш, хулоса чи³аришдаги фойдаланадилар.

Учинчи бос³ичда – янги билимлар, маш³лар, муста³ил ишлар, ³итувчининг ³³шимча изомлари ор³али муста³камланади.

Т³ртинчи бос³ичда – улар ³злаштириб олган билимларини имкониятга ³араб амали±тга тадби³ ³иладилар.

Буларни билиш ор³али ³итувчи таълим-тарбия жара±нини самарали бош³ариши мумкин. Хулоса ³илиб, ³итиш жара±ни билиш фаолиятининг му³им тармо²и сифатида ³атор вазифаларни бажаради.

- 1) ³³увчи ва талабаларда билим, к³никма ва малакаларни м³осил ³илади;
- 2) Уларда дун±³арашни, ишонч ва э³ти³одларини ³стиради;
- 3) ³шларни муайян даражада ³имишли, маданиятли, тарбияли кишилар б³либ етишишларига, ³обилият ва исте³одларини ³стиришга эришилади.

Кадрлар тай±рлаш Миллий дастури талаблари даражасида таълим жара±нини ташкил ³илади ва бош³аради.

НАЗОРАТ САВОЛЛАРИ:

- 1) Дидактика с³зининг маъноси нима?
- 2) ³³итиш жара±нининг таълимий, тарбиявий ва ривожлантириш функциялари.
- 3) Таълимни амалга ошириш бос³ичлари ма³ида с³зланг.

³³ИТИШ ВОСИТАЛАРИ ВА ³³ИТИШНИНГ ТЕХНИК ВОСИТАЛАРИ.

Таълимнинг к³ргазмали методлари: улар шартли равишда иккига б³линади.

- 1) Иллюстрация методлари: - плакат, харита, доскадаги расм,

олимларнинг портретлари, суратлар ва бош³аларни к³рсатишни к³зда тутуди.

2) Намойиш³илиш методи: - асбоблар, тажрибалар, техник³урилмалар, турли типдаги препаратларни намойиш³илиш билан бо²ли³. Намойиш³илиш методига бо²ли³ кинофильмлар ва диафильмлар дам киради.

Таълим ма³садини амалга ошириш й³лида хизмат³илдира±тган методларни муваффа³иятли чи³ишига ишлатиладиган³ув асбобларидир. Улар исси³лик си²имини³лчаш асбоби, компьютерлар, Э³Млар, логорифм линейкаси, аппарат турлари, турли хил³ув асбобларидан ташкил топади.

НАЗОРАТ САВОЛЛАРИ:

- 1) ³³йтишнинг к³ргазмали методлари неча хил б³лади?
- 2) ³³йтишнинг воситалри ма³ида с³зланг.

МАВЗУ № 4:

ТАЪЛИМНИ ТАШКИЛ ЭТИШ ШАКЛЛАРИ.

МАЁСАД:

Талабаларни дарс, дарс турлари, замонавий дарс ва унга³йиладиган талаблар билан таништириш.

РЕЖА:

1. Таълимни ташкил этиш шакллари ва уларнинг тарихи ма³ида.
2. Таълимни ташкил этишнинг асосий шакли – дарс, унга³йиладиган талаблар.
3. Дарснинг турлари ва тузилиши.
4. Таълимни ташкил³илишнинг ноан³анавий шакллари.
5. ³³итувчининг дарсга тай³рланиши.

АДАБИ³ТЛАР:

1. Каримов И.А. Баркамол авлод - Ўзбекистон тараққитининг пойдевори. Т. 1997.
2. Мавлонова Ф. ва бошқалар. Педагогика. Т. 3-итувчи. 2001.
3. Хайбуллаев Н. ва бошқалар. Педагогика (маъруза матнлари). – Т. 2000 й.
4. Ҳасанбоев Ш., Усмонбоева М. Педагогика назарияси. (маъруза матнлари) – Т., 2001.

Таълимни ташкил этиш шакллари деганда, аниқ муддатда ва тартибда ўқитувчининг ўқувчилар билан олиб борадиган машғулот турларини тушунамиз. Ҳозирги кунда умумтаълим мактабларида таълимни синф – дарс шаклида олиб бориш кенг тарқалган. Инсоният тарихига назар ташлар эканмиз, таълимни ташкил этиш шакллари ижтимоий тузум манфаатларига мос ҳолда пайдо бўлган ва ривожланган. Дастлабки даврларда таълим бериш ишлари одамларнинг меҳнат фаолияти, турмуш тарзи билан узвий боғланган ҳолда билим бериш, ўргатиш ишлари яқка тартибда олиб борилган.

Шу даврга келиб ўқитишнинг махсус ташкилий шакллари пайдо бўла бошлайди. Бунинг натижасида синф – дарс тизими пайдо бўла бошлайди. Ҳалқ орасида ҳақиқий тажрибага, билим ва тарбияга эга бўлган кишилар мураббий, ўқитувчи бўлиб фаолият кўрсатди.

НАЗОРАТ САВОЛЛАРИ:

1. Таълимни ташкил этиш шакллари деганда нимани тушунасиз?
2. Синф – дарс тизимини биринчи бўлиб ким таълим жараҳатига татбиқ этган?
3. Синф – дарс тизимининг дидактик талаблари ҳақида сўзланг.
4. Дарсни самарадорлигини оширишда нималарга эътибор бериш лозим?

СИНОР ДЕГАНДА ;ШИ ВА БИЛИМ ДАРАҲАСИ БИР ХИЛ БЎЛГАН ЎҚУВЧИЛАР ГУРУҲИ ТУШУНИЛАДИ.

Дарс - аниқ мақсадни қўлаб белгиланган ҳолда бир хил ҳолдаги ўқувчи ҳоллар билан ўқитувчи раҳбарлигида олиб бориладиган машғулотдир.

Дарс – таълимнинг асосий шакли экан, умумий, тизимли, тушунарли, онгли ва фаол бўлиши, билимлар мустақкам ўлаштирилиши ўқувчи – талабанинг шахсий хусусиятлари эътиборга олинган ҳолда ташкил этилиши дарс олдида ҳаттоқ дидактик талабларни ҳақиқат:

1. Ҷар бир дарс ани³ ма³садни к'злаган молда пухта режалаштирилмо²и лозим.
2. Ҷар бир дарс ани³ оявий, мафкуравий изланишга эга бўлиши лозим.
3. Ҷар бир дарс амали[±]т билан бо²ланган молда к'рсатмали воситалар билан жи³розланмо³чи лозим.
4. Ҷар бир дарс, услуб, воситалардан самарали фойдаланилган молда ташкил этилиши лозим.
5. Дарс учун ажратилган соат ва да³и³аларни тежаш ва унумли фойдаланиш.
6. Дарс 'заро, а³лий мужумдан фойдаланиш лозим.
7. Дарснинг мазмуни ва характери³га араб хал³имизнинг бой маънавий меросидан, маънавий адриятларидан самарали фойдаланиш.
8. Дарсда «Таълим т'рисиди» ги онун ва «Кадрлар тай[±]рлаш миллий дастури» дан фойдаланиш керак ва моказо.

НАЗОРАТ САВОЛЛАРИ:

1. Дарс деб нимага айтилади?
2. Сипор нима?
3. Дарсга бўлган талаблар ма³ида с'зланг?

ТАЪЛИМ ТИЗИМИДА ТАЖРИБАДАН ОТГАН ДАРС ТУРЛАРИ ЎУЙИДАГИЛАРДИР:

- 1) Янги билимларни ба[±]н ³илиш дарси.
- 2) О³ув материалларини муста[±]камлаш.
- 3) Такрорлаш ва умумлаштириш дарслари.
- 4) О³увчиларнинг 'злаштиришини назорат ³илиш ва ба[±]олаш дарслари.
- 5) Дарс турлари, уй²унлашган дарслар.

Таълим жара[±]нида энг к'п ³лланиладиган дарс янги билимларни ба[±]н ³илиш дарсидир.

Бу дарснинг тузилиши ³уйидагича:

1. Дарсни ташкил ³илиш.
2. Янги билимларни ба[±]н ³илиш.
3. Янги билимларни муста[±]камлаш.
4. Янги билимлар устида маш³ 'тказиш.

5. Янги билимларга бо²ли³ уй маш²улотлари бериш.
6. Дарсни якунлаш.

ДАРС НАЗОРАТИ:

1. Дарс неча турли б¹лади?
2. Аралаш дарс тури ³андай тузилишга эга?
3. Янги билимларни ба[±]н ³илиш дарсининг тузилиши ма³ида с¹зланг.

МАВЗУ № 5: ШАХСНИНГ МАЪНАВИЙ - АХЛОЎИЙ СИФАТЛАРИНИ ШАКЛЛАНТИРИШНИНГ ПЕДАГОГИК АСОСЛАРИ.

МАЁСАД: Талабаларни маънавий - ахло³ий тарбия методлари, шакллари, уларнинг тарбиявий жара[±]ндаги мо³ияти билан таништириш.

Таълим тарбия жара[±]нида шахснинг маънавий олами шакллантириш. Маънавият, ахло³, ³адрият, умуминсоний ва миллий ³адриятлар. Ахло³ий ³адриятлар, уларнинг маънавий олами шакллантиришда тутган ¹рни. Комил инсон, унинг мезонлари.

РЕЖА:

1. Маънавий - ахло³ий тарбиянинг ма³сади, вазифалари ва мазмуни.
2. Шахсда маънавий - ахло³ий сифатларни шакллантириш й¹ллари.
3. Со²лом турмуш тарзи - ахло³ий маданиятнинг асоси.
4. Шахсда маънавий - ахло³ий сифатларни шакллантиришда оиланинг ¹рни.

АДАБИЎТЛАР:

1. И.А. Каримов. Исти³лол ва маънавият. Т. Ёзбекистон. 1994 й.
2. И.А. Каримов. Баркамол авлод - Ёзбекистон тара³³и[±]тининг пойдевори. Т. Шар³, 1997 й.
3. Ё³итувчи маънавиятини шакллантириш (нашр учун масъул Ж. Й¹лдошев) – Т., Шар³, 2000 й.
4. Ма³камов У. Ё³увчиларнинг ахло³ий маданиятини шакллантириш муаммолари. – Т. Ёзбекистон, 1993 й.
5. Нишонова С. Комил инсон тарбияси. – Т. Исти³лол, 2003 й.

1-РЕЖА. МАЪНАВИЙ АХЛОЁИЙ ТАРБИЯНИНГ МАЁСАДИ, ВАЗИФАЛАРИ ВА МАЗМУНИ.

«Ахло³» ижтимоий тушунчалардан бири бўлиб, унинг моцияти. «Ахло³» ижтимоий муносабатларнинг мазмунини ифодаланиши. Шахсни маънавий - ахло³ий муносабатларини текшириш:

а) Жамиятга Ватанга муаббат ва садо³атни тарбиялаш.

б) Меънатга ахло³ий муносабатни тарбиялаш – шахснинг бутун маънавий йналишини белгилайди, чунки ишламай, курашмай яшаш мумкин эмас.

Меънат – яшаш манбаи.

в) Атрофидаги кишиларга ахло³ий муносабат – шахснинг жамоатчилик, кўпчилик манфаатини ўз шахсий манфаатидан устун³ йишидир.

Шар³ мутафаккирлари. Абдулла Авлоний, Абу Наср Форобий асарларида маънавий - ахло³ий тарбия.

Комил инсон тарбиясида маънавий - ахло³ий тарбия аамияти.

НАЗОРАТ САВОЛЛАРИ:

1. «Ахло³» ±ки «Ахло³ийлик» нима ва унинг ижтимоий жамиятдаги аамияти³андай?
2. «Маънавият» тушунчасига таъриф беринг.
3. Шахс маънавияти³андай шаклланади?
4. Интизом нима?

2-РЕЖА. ШАХСДА МАЪНАВИЙ - АХЛОЁИЙ СИФАТЛАРНИ ШАКЛЛАНТИРИШ ЙЁЛЛАРИ.

Таълим, тарбия жара±нида маънавий - ахло³ий сифатларини шакл йллари усуллари воситалари.

И.А. Каримов асарларида шахсни маънавий - ахло³ий ривожлантириш ва шакллантиришнинг асосий тамойиллари умуминсоний³адриятларга соди³лик хал³имизнинг маънавий меъросини мустақкамлаш ва ривожлантириш, инсоннинг ўз имкониятларини эркин намо±н³илиши, ватанпарварлик.

Маънавий - ахло³ий тарбия мезонлари.

НАЗОРАТ САВОЛЛАРИ:

1. Маънавий - ахло³ий тарбияни ташкил этишда ³андай шакл ва воситалардан фойдаланиш мумкин?
2. Маънавий - ахло³ий сифатларни тарбиялаш мезонларини айтинг.
3. И.А. Каримовнинг асарларида шахсни маънавий - ахло³ий ривожлантириш тамойилларини биласизми?
4. Маънавий - ахло³ий тарбия сифатларини шакллантиришнинг ривожланишидаги аамияти.

3-РЕЖА. СО²ЛОМ ТУРМУШ ТАРЗИ - АХЛО³ИЙ МАДАНИЯТНИНГ АСОСИ.

Жамиятимизнинг ривожланишида со²лом турмуш тарзининг аамияти. Со²лом турмуш тарзини мустақкамлаш - й'ллари. «Баркамол – авлод Ёзбекистон тара³и[±]тининг пойдевори» (И.А. Каримов) асарида теран фикрлайдиган, мустақкам ирода, билимли ва зукко, шунингдек со²лом авлод жамиятимизнинг асосий негизи сифатида.

Со² танда - со² а³л.

НАЗОРАТ САВОЛЛАРИ:

1. Со²лом турмуш тарзи деганда нимани тушунаси?
2. И.А. Каримов асарларида со²лом авлод тарбияси ма³идаги фикрларини с'злаб беринг.
3. Со²лом турмуш тарзини ³уриш й'лларини биласизми?

4-РЕЖА. ШАХСДА МАЪНАВИЙ - АХЛО³ИЙ СИФАТЛАРНИ ШАКЛЛАНТИРИШДА ОИЛАНИНГ ОРНИ.

Педагогик ³аровсиз ³олган ³увчиларни маънавий - ахло³ий тарбиялашнинг 'зига хос хусусиятлари. О³увчиларни оилавий ма[±]тга тай[±]рлаш. Жинсий тарбия.

Оилада ахло³ий ижтимоий - и³тисодий 'згаришларда оиладаги маънавий - ахло³ий тарбиянинг аамияти.

Буюк алломамиз Алишер Навоийнинг оиладаги ахло³ий тарбия ма³идаги ³арашлари.

НАЗОРАТ САВОЛЛАРИ:

1. Оилада маънавий - ахло³ий тарбиянинг амалга ошириш й⁴ллари моциятини тушунтиринг.
2. Жамиятимиз ривожланишида оиладаги маънавий - ахло³ий тарбиянинг амаияти нималардан иборат?

МАВЗУ № 6: СИНФ РАЎБАРИНИНГ ИШ ФАОЛИЯТИ ВА УНИНГ МАЗМУНИ.

МАЁСАД: Таълим муассасаларида тарбиявий ишларни ташкил этиш, тарбиявий ишлар мазмуни ва унга ³йилган талаблар, синф раъбарининг иш фаолияти, мактаб, оила, жамоатчилик дамкорлиги ва унинг иш мазмунини ⁴рганиш.

РЕЖА:

1. Тарбиявий иш мазмуни.
2. Мактаб оила жамоатчилик дамкорлиги концепцияси.
3. Синф раъбарининг иш мазмуни.
4. Синф раъбарининг иш фаолияти.

Тарбиявий жара[±]нинг иш мазмунини [±]ритинг. Жамоани ташкил ³илиш, уюштириш учун амалга ошириладиган ишлар. Тарбия метод, усул ва услублари ма³ида гапиринг. Мактаб, оила, жамоатчилик концепциясининг мазмун, ма³сад вазифаларини айтиб беринг. Синф раъбарининг иш мазмуни, бошлан²ич иш фаолияти.

Мактаб жамоасида синф раъбарларининг ⁴рни. Синф раъбарининг олиб борадиган тарбиявий иш мазмуни, услуб, усуллари. Ота – оналар жамоаси билан олиб борадиган тарбиявий ишлари. Синф раъбарининг синфдаги фан ³итувчилари билан дамкорликдаги тарбия иши программаси. [±]увчиларни ⁴рганиш жара[±]нида мисобга олиниши керак б⁴лган хусусиятлар. Синфдан таш³ари ишларни ташкил этиши ва ⁴тказиш. Синф раъбарининг тарбиявий соати. Синф раъбари тарбиявий ишини режалаштириши.

Ё[±]ШИМЧА ТОПШИРИЁЛАР:

Ё⁴йидаги мавзулар юзасида реферат ва докладлар [±]зишга маракат ³илинг:

1. Синф раъбарининг комил инсон тарбиясидаги роли.

2. Синф рађбарининг таълимий – тарбиявий иш мазмуни.
3. Синф рађбари ишини режалаштириш ва ђисобга олиш.
4. Ҳозирги замон таълим тизимида синф рађбарининг вазифалари.
5. Синф рађбари замон билан ђамнафас.
6. Ота – оналар ва синф рађбарининг биргаликдаги иш фаолияти таълим – тарбия самарадорлигини оширилишидаги ађамияти.

НАЗОРАТ САВОЛЛАРИ:

1. Синф рађбарининг вазифалари нималардан иборат?
2. Синф рађбари тарбиявий иш режалари ³андай тузилади?
3. Синф рађбарининг ота – оналар жамоаси билан олиб борадиган иш мазмуни нималардан иборат.
4. Замонавий синф рађбарини ³андай тасаввур ³иласиз?

МАВЗУ № 7: ТАЪЛИМ МУАССАСАСИ МЕНЕЖМЕНТИ.

МАЁСАД: Таълим муассасалари менежменти ким? ва унинг иш мазмуни, вазифасини ђрганиш. Узлуксиз таълим ва академик лицей ва коллежларда педагогик жарађнни режалаштириш ва ташкил этиш билан танишиш.

РЕЖА:

1. Таълим сођасида давлат сиђсатининг асосий принциплари.
2. Таълим тизими турлари.
3. Узлуксиз таълим тизимини амалга ошириш ва ривожлантириш.
4. Умумий ђрта таълим ма³сад ва вазифалари.
5. ђрта махсус ва касб-ђунар таълимининг ма³сад ва вазифалари.

АДАБИВТЛАР:

1. Каримов И.А. «Баркамол авлод - ђзбекистон тара³³иђтининг пойдевори». Т. 1997 й.
2. Падласий И. Педагогика. – М. Владос. 1999 й.
3. Мавлонова Р. ва бош³алар. Педагогика. – Т. ђ³итувчи, 2001 й.
4. ђайбуллаев ва бош³алар. Педагогика – Т. 2000 й.

1-РЕЖА. ТАЪЛИМ СОҶАСИДА ДАВЛАТ СИЃСАТИНИНГ АСОСИЙ ПРИНЦИПЛАРИ.

Таълим соҳасидаги давлат сиёсатининг асосий принциплари билан танишинг. Ҳар битта принципни мазмунини, аҳамиятини ўрганиб чиқинг.

НАЗОРАТ САВОЛЛАРИ:

1. Давлат сиёсатининг асосий принципларини айтинг?
2. Таълим соҳасида давлат сиёсатининг вазифаси, мақсади нималардан иборат?

2-РЕЖА. ТАЪЛИМ ТИЗИМИ ВА ТУРЛАРИ.

Мустақилликдан олдинги ва кейинги даврда Ўзбекистондаги таълим тизимини ўзаро қиёслаб.

Ҳозирги давр таълим – тизими мақсад ва вазифаларини ўрганинг.

Таълим турлари билан танишинг ва ҳар битта таълим турининг мазмунини айтинг.

НАЗОРАТ САВОЛЛАРИ:

1. Ҳозирги давр таълим тизимининг мазмуни нималардан иборат?
2. Тарбиявий мақсадини айтинг.
3. Таълим турлари иш фаолияти нималардан иборат?
4. Таълим муассасаларини қандай орган бошқаради?

3-РЕЖА. УЗЛУКСИЗ ТАЪЛИМ ТИЗИМИНИ АМАЛГА ОШИРИШ ВА РИВОЖЛАНТИРИШ.

Узлуksиз таълим тизимини амалга ошириш йўллари. Ривожлантириш учун олиб борилган ислоҳатлар мақсади қизинг. Мустақилликдан олдин ва кейинги даврдаги узлуksиз таълим тизимини қиёслаб.

НАЗОРАТ САВОЛЛАРИ:

1. Узлуksиз таълим тизимини қандай амалга оширилади?

2. Мустақилликдан олдинги узлуксиз таълим тизими қандай амалга оширилган?

4-РЕЖА. УМУМИЙ ҚРТА ТАЪЛИМ МАЎСАД ВА ВАЗИФАЛАРИ.

Умумий қрта таълимнинг асосий маъсадлари маъида сўзланг. Асосий вазифаларини айтинг, таълил қилинг.

НАЗОРАТ САВОЛЛАРИ:

1. Умумий қрта таълим маъсадлари нималардан иборат?
2. Умумий қрта таълим вазифаларини айтинг.

5-РЕЖА. ҚРТА МАХСУС ВА КАСБ - ҚУНАР ТАЪЛИМИНИНГ МАЎСАД ВА ВАЗИФАЛАРИ.

Умумий қрта таълим ва касб - қунар коллежларининг маъсадларини айтинг. Вазифаларининг мазмуни нималардан иборат. Умумий қрта таълим ва касб - қунар коллежлари учун низом.

НАЗОРАТ САВОЛЛАРИ:

1. Қрта махсус ва касб - қунар таълимининг мазмуни маъида гапиринг?
2. Қрта махсус касб - қунар таълимининг маъсади нималардан иборат?
3. Қрта махсус ва касб - қунар таълимининг вазифалари нималардан иборат?

МАВЗУ № 8:

РУХИЙ РИВОЖЛАНИШИДА НУЎСОНИ БЎЛГАН БОЛАЛАР МАКТАБИДА ТАРБИЯ ЖАРАҚНИ.

РЕЖА:

1. Махсус таълим муассасалари.
2. Махсус педагогика турлари.

1-РЕЖА. МАХСУС ТАЪЛИМ МУАССАСАЛАРИ.

Ривожланишда ор³ада ³олган болалар билан иш олиб бориладиган таълим-тарбия муассасалари танишиш муассасаларнинг: иш мазмунини ³рганинг. Ёзбекистон Республикасида махсус таълим муассасалар сонини ани³ланг.

НАЗОРАТ САВОЛЛАРИ:

1. Махсус педагогиканинг асосларини биласизми?
2. Махсус таълим муассасаларининг ма³сад вазифалари нималардан иборат?
3. Ёзбекистонда нечта махсус таълим муассасалари мавжуд?

2-РЕЖА. МАХСУС ПЕДАГОГИКА ТУРЛАРИ.

Махсус педагогика турларини ³рганинг. Ма³сад ва вазифаларини айтинг.

НАЗОРАТ САВОЛЛАРИ:

1. Махсус педагогика нимани ³ргатади?
2. Логопедия нима?
3. Сурдопедагогика нима?